

Umsögn Árvakurs hf. um tillögu til þingsályktunar um ráðstöfun útvarpsgjalds, 397. mál

Óskað hefur verið eftir umsögn Árvakurs hf. um tillögu til þingsályktunar um ráðstöfun útvarpsgjalds, 397. mál. Flutningsmenn tillögunnar eru Bergþór Ólason og átta aðrir þingmenn. Umsagnarbeiðnin var send 17. desember 2020 og frestur til svara gefinn til 14. janúar 2021.

Þingsályktunartillagan hljóðar svo:

Alþingi ályktar að fela mennta- og menningarmálaráðherra í samráði við fjármála- og efnahagsráðherra að leggja fram frumvarp þess efnis að lögum um ráðstöfun útvarpsgjalds skuli breytt. Breytingin lúti að því að hverjum og einum greiðanda útvarpsgjalds skuli heimilt að ráðstafa allt að þriðjungi gjaldsins til annarra fjölmiðla en Ríkisútvarpsins eins og hann kýs.

Í greinargerð er lögð áhersla á valfrelsi landsmanna um ráðstöfun hluta útvarpsgjaldsins og að með því geti þeir tryggt fjölbreytileika í fjölmiðlun. Með því að sitja eitt að útvarpsgjaldinu hafi Ríkisútvarpið yfirburðastöðu gagnvart öðrum fjölmiðlum og slík einokunarstaða, sérstaklega ríkismiðils, sé óeðlileg nú á tímum og vinni beinlínis gegn hugmyndum um sjálfstæði og fjölbreytni hugsunar og skoðana.

Þessi sjónarmið eru rakin nánar í greingargerðinni og getur Árvakur tekið undir þau. Sömu leiðis þá ábendingu að undanfarið hafi birst margvíslegar upplýsingar um að stjórnendur Ríkisútvarpsins telji sig hafa sjálfðæmi um það hvernig staðið sé að rekstri þess og að Ríkisendurskoðun og fjölmiðlanefnd hafi ítrekað gert alvarlegar athugasemdir við starfsemi Ríkisútvarpsins.

Í greinargerðinni er einnig bent á að nefskattur á borð við útvarpsgjaldið þekkist nú þegar í lögum um sóknargjöld og að þar sé það val skattgreiðandans til hvaða safnaðar gjaldið renni. „Ekkert ætti að vera því til fyrirstöðu að útfæra útvarpsgjaldið á svipaðan hátt, t.d. þannig að skattskyldur aðili tilgreini á skattframtali hverju sinni hvert hann vill beina hluta útvarpsgjaldsins,“ segir réttilega í greinargerðinni. Það sem helst mætti gagnrýna er þó einmitt að þegar kemur að sóknargjöldum ákveður skattgreiðandinn hvert öll upphæðin fer en samkvæmt tillögunni er aðeins gert ráð fyrir að hann geti ráðstafað þriðjungi útvarpsgjaldsins. Eðlilegra væri að skattgreiðandinn hefði sama ákvörðunarrétt þegar kemur að útvarpsgjaldinu eins og að sóknargjaldinu enda væri þá líklegra að tillagan næði því markmiði sínu að draga úr yfirburðastöðu Ríkisútvarpsins og auka fjölbreytileika í íslenskri fjölmiðlun.

Greinargerðinni lýkur á þeim orðum að um árábil hafi verið rætt um að takmarka umsvif Ríkisútvarpsins á auglýsingamarkaði og renna þannig styrkari stoðum undir frjálsa fjölmiðla, en sú útfærsla hafi ekki hlotið brautargengi. Af þessum sökum telji flutningsmenn rétt að fara þá leið sem tillagan geri ráð fyrir.

Miðað við núverandi ástand á fjölmiðlamarkaði telur Árvakur að þessi tillaga væri ótvírætt til bóta þó að hún mætti ganga lengra eins og nefnt er hér að ofan. Enginn þarf að efast um eftir umræðu undanfarinna ára, opinberar tölulegar upplýsingar og nýleg tíðindi af fréttum Stöðvar 2, að einkareknir fjölmiðlar hér á landi eiga í miklum rekstrarerfiðleikum. Þar ber ríkið mikla ábyrgð með því að reka

fjölmiðil í samkeppni við einkamiðla, ekki síst þegar sá fjölmiðill fjármagnar sig að hluta til á auglýsingamarkaði. Samkeppni við fjölmiðil í eigu ríkisins væri nógu erfið og ósanngjörn fyrir einkarekna miðla þó að ekki bættist við sú staðreynd að ríkismiðillinn keppir um auglýsingafé, ólíkt því sem tíðkast í þeim löndum sem við berum okkur saman við.

Árvakur vill taka fram að þó að félagið telji að sú tillaga sem til umsagnar er væri til bóta hefur félagið talið aðrar leiðir æskilegri til að ná því markmiði að styrkja stöðu einkarekinna fjölmiðla. Í því sambandi má nefna að Árvakur telur eðlilegt, til að ná því markmiði að draga úr neikvæðum áhrifum Ríkisútvarpsins á einkarekna miðla, að Ríkisútvarpið sé sett á fjárlög og að það hverfi af auglýsingamarkaði eða að sett verði þak á það hve miklar auglýsingatekjur það má hafa á ári. Þá hefur Árvakur talið æskilegast að stuðningur við einkarekna miðla verði óbeinn með niðurfellingu virðisaukaskatts, líkt og þekkest víða erlendis, eða með niðurfellingu tryggingagjalds.

Haraldur Johannessen,
framkvæmdastjóri Árvakurs hf.

Sigurbjörn Magnússon,
stjórnarformaður Árvakurs hf.

Nefndarsvið Alþingis
bt. Allsherjar- og menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 19. janúar 2021

Umsögn Blaðamannafélags Íslands um:

Tillaga til þingsályktunar um ráðstöfun útvarpsgjalds, 397. mál.

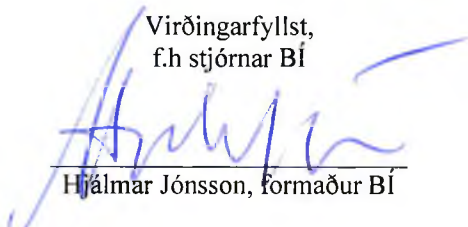
(Lagt fyrir Alþingi á 151. löggjafarþingi 2020–2021.)

Stjórn Blaðamannafélags Íslands þakkar allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis fyrir að hafa fengið tækifæri til þess að veita umsögn um ofangreint mál.

Blaðamannafélag Íslands er andvíggt efni þingsályktunartillögunar og telur ekki efni til þess að veikja fjárhagsstöðu Ríkisútvarpsins með því að skipta upp þegar hóflegu útvarpsgjaldi. Almannaútlit gegnir mikilvægu menningar- og upplýsingarhlutverki í íslensku samfélagi. Miklu eðlilegri og heilbrigðari aðgerð til þess að styrkja upplýsingakerfi íslensks samfélags og fjölmiðla, sem starfa þar, er að taka Ríkisútvarpið af auglýsingamarkaði eða að minnsta kosti skilgreina hlutverk þess þar mjög nákvæmlega og bæta því upp tekjutap vegna þess með hækkun útvarpsgjaldsins. Það þjónar ekki hagsmunum neins og allra síst hagsmunum íslensks almennings að hafa umræðuna um hlutverk Ríkisútvarpsins og hlutverk þess í íslensku samfélagi í þeim skotgröfum sem hún hefur verið undanfarin ár. Því þarf að breyta og horfa á íslenskra upplýsingamarkaðinn í heild og tryggja að reglur á honum séu heilbrigðar og styrki við fjölmiðla og það mikilvæga hlutverk sem fjölmiðlar hafa í upplýstum lýðræðissamfélögum, sem við lítum til fyrirmynda í þeim eignum.

Að sjálfsögðu er fulltrúi félagsins reiðubúinn að koma fyrir nefndina og gera betur grein fyrir afstöðu félagsins sé þess óskað.

Virðingarfyllt,
f.h stjórnar BÍ

Hjálmar Jónsson, formaður BÍ

Umsögn Símans um tillögu til þingsályktunar um ráðstöfun útvarpsgjalds, þingskjal 566 – 397. mál

Síminn fagnar framkominni tillögu og telur hana mikilvægt innlegg í umræðuna um bæði umsvif Ríkisútvarpsins á samkeppnismarkaði og fjármögnun sjálfstæðra fjölmiðla. Ríkisútvarpið keppir þegar við alla fjölmiðla landsins um auglýsingatekjur og því fullkomlega eðlilegt að það skapist vísir að samkeppni um ráðstöfun útvarpsgjalds. Ríkisútvarpið hefur lítið að óttast í þessum málum ef trúa má þeirra eigin tölum um hvernig stofnunin ber höfuð og herðar yfir aðra miðla þegar kemur að trausti almennings. Stofnunin er líka þaulvön samkeppni við aðra miðla og myndi strax í upphafi njóta veglegs samkeppnisforskots.

Kjarni tillögunnar er að almenningur ráðstafi sjálfur þriðjungi gjaldsins til fjölmiðils að eigin vali. Engin rök eru færð fyrir því að takmarka ráðstöfunina við þennan þriðjung og meðan Ríkisútvarpið keppir nær óheft á auglýsingamarkaði væri eðlilegast að gera strax ráð fyrir að það hlutfall myndi hækka í þrepum og og enda með frjálsri ráðstöfun alls útvarpsgjaldsins. Síminn telur þessa leið vera mun eðlilegri til að styðja við frjálsa fjölmiðlun í landinu heldur en þá leið sem hefur nýverið farin og færir eftirlitsstofnunum og/eða stjórnmalamönnun raunverulegt ritstjórnarvald á miðlunum. Miðlunum eru settar ýmsar leikreglur og viðfangsefnum þeirra gert mishátt undir höfði eftir geðþótta löggjafans. Þannig eru sumir miðlar í náðinni þegar kemur að styrkveitingum á meðan aðrir þurfa annaðhvort að sitja óbættir hjá garði eða laga starfsemi sína að styrkveitingum sem varla styður við markmið um fjölræði og fjölbreytileika. Tillagan færir valdið til neytendans sem nú getur að hluta til stýrt hvað miðla hann telur verða að njóta útvarpsgjalds.

Tillaga Símans er að allir fjölmiðlar sem falla undir lögsögu fjölmiðlanefndar eigi að njóta jafnræðis þegar kemur að mögulegri úthlutun útvarpsgjalds eða annara styrkja. Þetta er eðlilegt sanngirnismál í ljósi þess að þegar miðill er skráður hjá fjölmiðlanefnd virkjast ýmis íþyngjandi lagaákvæði. Reglan væri einföld, ef ríkið vill hlutast til um rekstur miðilsins í gegnum fjölmiðlanefnd ætti sami miðill alltaf að njóta mögulegs ávinnings á móti.

Virðingarfyllt

Kveðja/Regards

Magnús Ragnarsson

Framkvæmdastjóri sölusviðs / VP Sales

Nefndarsvið Alþingis
Allsherjar- og menntamálanefnd

Reykjavík, 13. janúar 2021

Efni: Frá nefndasviði Alþingis - til umsagnar 397. mál

Vísað er til tölvupósts frá nefndarsviði Alþingis, dags. 17. desember 2020, en honum fylgdi tillaga til þingsályktunar um ráðstöfun útvarpsgjalds. Lagt er til að Alþingi álykti að fela mennta- og menningarmálaráðherra í samráði við fjármála- og efnahagsráðherra að leggja fram frumvarp þess efnis að lögum um ráðstöfun útvarpsgjalds skuli breytt. Breytingin lúti að því að hverjum og einum greiðanda útvarpsgjalds skuli heimilt að ráðstafa allt að þriðjunggi gjaldsins til annarra fjölmiðla en Ríkisútvarpsins eins og hann kýs.

Hér að neðan fer umsögn Sýnar hf. um tillöguna:

Svo sem fram kemur í greinargerð með tillögunni hefur um árábil verið rætt um að takmarka umsvif Ríkisútvarpsins á auglýsingamarkaði og renna þannig styrkari stoðum undir frjálsa fjölmiðla, en slík umræða hefur ekki hlotið brautargengi. Í umsögn sem Sýn hf. sendi allsherjar- og menntamálanefnd, dags. 10. janúar 2020, sem er meðfylgjandi, komu til að mynda fram hófsamar tillögur um hvernig unnt væri að takmarka umsvif RÚV á auglýsingamarkaði.

Fram til þessa hafa stjórnvöld og Alþingi ekki brugðist við umræðunni um að takmarka fyrirferð RÚV á auglýsingamarkaði með trúverðugum hætti. Til marks um það hefur menntamálaráðherra nýverið undirritað nýjan þjónustusamning við RÚV, sem festir í sessi veru RÚV á auglýsingamarkaði til næstu ára. Það var m.a. á grundvelli þessarar staðreyndar sem stjórnendur Sýnar tóku ákvörðun um að Stöð2 verði alfarið áskriftarstöð frá 18. janúar n.k., sem þýðir að einungis RÚV flytur héðan í frá sjónvarpsfréttir í opinni dagskrá.

Svo sem fram kemur í greinargerð með þingsályktunartillögunni þekkist nefskattur á borð við útvarpsgjald nú þegar í lögum um sóknargjöld. Þar er kveðið á um að þjóðkirkjusöfnuðir og skráð trúfélög og lífsskoðunarfélög skuli eiga ákveðna hlutdeild í tekjuskatti sem lagður er á samkvæmt ákvæðum laga um tekjuskatt. Er það val skattgreiðenda til hvaða safnaðar gjaldið rennur. Ekkert ætti að vera því til fyrirstöðu að útfæra útvarpsgjaldið á svipaðan hátt, t.d. þannig að skattskyldur aðili tilgreini á skattframtali hverju sinni hvert hann vill beina hluta útvarpsgjaldsins.

Sýn tekur heils hugar undir tillöguna en fær ekki séð hvers vegna einungis þriðjunggi útvarpsgjaldsins ætti að vera úthlutað með þessum hætti. Á meðan RÚV heldur áfram að afla sér auglýsingatekna sem að jafnaði nema 2 milljörðum króna á ári eru þvert á móti full rök

Sýn hf. • Suðurlandsbraut 8 • 108 Reykjavík • Kt. 4709051740 • syn.is

fyrir því að einkareknir fjölmiðlar og RÚV skipti með sér öllu útvarpsgjaldinu í samræmi við vilja skattgreiðenda. Með slíku móti væri með trúverðugum hætti stigið skref til að styrkja samkeppnisstöðu einkarekinna miðla og grunnur lagður að því að unnt verði að halda úti öflugum fréttamiðlum, sem veiti stjórnvöldum og öðrum raunverulegt aðhald í lýðræðislegri umræðu.

Virðingarfyllst,
f.h. Sýnar hf.

Páll Ásgrímsson, lögmaður

Meðfylgjandi: Fyrri umsögn Sýnar, dags. 10. janúar 2020

VÍSIR

SPORT

BYLGJAN
989

Nefndarsvið Alþingis
Allsherjar- og menntamálanefnd

Reykjavík, 13. janúar 2021

Efni: Frá nefndasviði Alþingis - til umsagnar 397. mál

Vísað er til tölvupósts frá nefndarsviði Alþingis, dags. 17. desember 2020, en honum fylgdi tillaga til þingsályktunar um ráðstöfun útvarpsgjalds. Lagt er til að Alþingi álykti að fela mennta- og menningarmálaráðherra í samráði við fjármála- og efnahagsráðherra að leggja fram frumvarp þess efnis að lögum um ráðstöfun útvarpsgjalds skuli breytt. Breytingin lúti að því að hverjum og einum greiðanda útvarpsgjalds skuli heimilt að ráðstafa allt að þriðjunggi gjaldsins til annarra fjölmiðla en Ríkisútvarpsins eins og hann kys.

Hér að neðan fer umsögn Sýnar hf. um tillöguna:

Svo sem fram kemur í greinargerð með tillögunni hefur um árábil verið rætt um að takmarka umsvif Ríkisútvarpsins á auglýsingamarkaði og renna þannig styrkari stoðum undir frjálsa fjölmiðla, en slík umræða hefur ekki hlotið brautargengi. Í umsögn sem Sýn hf. sendi allsherjar- og menntamálanefnd, dags. 10. janúar 2020, sem er meðfylgjandi, komu til að mynda fram hófsamar tillögur um hvernig unnt væri að takmarka umsvif RÚV á auglýsingamarkaði.

Fram til þessa hafa stjórnvöld og Alþingi ekki brugðist við umræðunni um að takmarka fyrirferð RÚV á auglýsingamarkaði með trúverðugum hætti. Til marks um það hefur menntamálaráðherra nýverið undirritað nýjan þjónustusamning við RÚV, sem festir í sessi veru RÚV á auglýsingamarkaði til næstu ára. Það var m.a. á grundvelli þessarar staðreyndar sem stjórnendur Sýnar tóku ákvörðun um að Stöð2 verði alfarið áskriftarstöð frá 18. janúar n.k., sem þýðir að einungis RÚV flytur héðan í frá sjónvarpsfréttir í opinni dagskrá.

Svo sem fram kemur í greinargerð með þingsályktunartillögunni þekkist nefskattur á borð við útvarpsgjald nú þegar í lögum um sóknargjöld. Þar er kveðið á um að þjóðkirkjusöfnuðir og skráð trúfélög og lífsskoðunarfélög skuli eiga ákveðna hlutdeild í tekjuskatti sem lagður er á samkvæmt ákvæðum laga um tekjuskatt. Er það val skattgreiðenda til hvaða safnaðar gjaldið rennur. Ekkert ætti að vera því til fyrirstöðu að útfæra útvarpsgjaldið á svipaðan hátt, t.d. þannig að skattskyldur aðili tilgreini á skattframtali hverju sinni hvert hann vill beina hluta útvarpsgjaldsins.

Sýn tekur heils hugar undir tillöguna en fær ekki séð hvers vegna einungis þriðjunggi útvarpsgjaldsins ætti að vera úthlutað með þessum hætti. Á meðan RÚV heldur áfram að afla sér auglýsingatekna sem að jafnaði nema 2 milljörðum króna á ári eru þvert á móti full rök

Sýn hf. • Suðurlandsbraut 8 • 108 Reykjavík • Kt. 4709051740 • syn.is

Nefndarsvið Alþingis
Alsherjar- og menntmálanefnd

Reykjavík, 10. janúar 2020

Efni: Frá nefndasviði Alþingis - Þingskjal 645 — 458. mál.

Vísað er til tölvupósts frá nefndarsviði Alþingis, dags. 17. desember 2019, en honum fylgdi frumvarp til laga um fjölmiðla (stuðningur við öflun og miðlun fréttu, fréttatengds efnis o.fl.), 458. mál. Óskað var eftir umsögn um frumvarpið sem skyldi berast ekki síðar en 10. janúar 2020. Hér að neðan fer umsögn Sýnar hf. um frumvarpið:

1. Almenn

Frumvarpið er nú lagt fram í lítillaga breyttri mynd frá frumvarpinu birt var í samráðsgátt stjórnvalda snemma árs 2019. Með bréfi til mennta- og menningarmálaráðuneytis, dags. 15. febrúar 2019, veitti Sýn umsögn sína um það frumvarp. Helstu breytingar í frumvarpi því sem nú er í þinglegri meðferð lúta að heildarfjárframlagi til styrkveitinga, sem nú er kr. 400 millj. í stað 500 millj. Þá er endurgreiðsluhlutfall skv. frumvarpinu nú 18%. Að öðru leyti er megin efni frumvarpsins það sama og áður. Af þeim sökum er alfarið vísað til umsagnarinnar frá 15. febrúar 2019, sem gildir að breyttu breytanda, og er fylgiskjal með bréfi þessu. Samandregið voru helstu athugasemdir og tillögur Sýnar á fyrri stigum:

1. Hámark styrkuppþæðar verði afnumið EÐA sett hámark fyrir hvern miðil sem fjölmiðlaveita rekur.
2. Starfsheitunum fréttapróducent, klippari, þýðandi og grafiker verði bætt við endurgreiðsluhæf starfsheiti.
3. Hafist verði handa við að skoða aðrar leiðir til að bæta rekstrarumhverfi fjölmiðla, þar á meðal með því að takmarka verulega umsvif RÚV á auglýsingamarkaði með það að markmiði að RÚV hætti að afla sér fé með auglýsingum.
4. Tekið verði upp sambærilegt endurgreiðslu- eða styrkjakerfi vegna þýðinga- og talsetningakostnaðar.

2. Nánar um hvernig unnt verði að takmarka umsvif RÚV á auglýsingamarkaði

Sýn telur mikilvægt að samhliða samþykkt frumvarpsins verði hafist handa við að takmarka umsvif RÚV á auglýsingamarkaði í áföngum. Fyrsta skref gæti verið að setja hámark á þær auglýsingatekjur sem RÚV verði heimilt að afla. Skv. gildandi fyrirkomulagi nema þær um 2 ma. kr. á ári.

Leggur Sýn til að tekjur RÚV af auglýsingum verði bundar við hámark sem nemur um 20%-25% af tekjum stofnunarinnar af nefskatti. Miðað við núverandi tekjur RÚV gæti þessi hámarks upphæð numið um 1 ma.kr. á ári (miðað við 4,7 ma.kr. í tekjur af nefskatti). Fari

Sýn hf. • Suðurlandsbraut 8 • 108 Reykjavík • Kt 4709051740 • syn.is

auglýsingatekjur yfir þá upphæð myndi nefskattur lækka sem þeirri upphæð nemur. Þannig væri RÚV með traustar og stöðugar tekjur til rekstrarins og þyrfti ekki að beita aflsmunum í samkeppni við einkarekna miðla.

Telur Sýn að þrátt fyrir slíka skerðingu á tekjuöflunarmöguleikum þá muni rekstarafkoma RÚV ekki skerðast í sömu hlutföllum. Ræðst þetta af því að samhliða væri unnt að draga verulega úr starfsemi eða leggja niður hina fjölmennu og ágengu auglýsingadeild, sem nú er starfrækt á RÚV. Sala RÚV á auglýsingum upp að 1 ma. kr. hámarkinu færi einkum fram á netinu á grundvelli opinberrar og gagnsærrar verðskrár og með lágmarks umsýslukostnaði. Kostnaður við rekstur auglýsingadeildar myndi lækka á lágmarki um 80%.

Staða RÚV mun að líkindum styrkjast þegar ákvarðanir um dagskrá miðast ekki við áhorfsmælingar og auglýsingatekjur heldur efnistöð og gæði. Þá yrði það RÚV hagfelld að tekjur hvers árs væru traustar og fyrirséðar í stað þess að sveiflast eftir árangri í auglýsingasölu.

Að öðru leyti vísast til fyrri umsagnar hvað varðar afstöðu Sýnar til frumvarpsins.

Virðingarfyllst,
f.h. Sýnar hf.

Páll Ágrímsson, lögmaður

Meðfylgjandi: Fyrri umsögn Sýnar, dags. 15. febrúar 2019

Sýn hf. • Suðurlandsbraut 8 • 108 Reykjavík • Kt. 4709051740 • syn.is

Mennta og menningarmálaráðuneytið

Sölvhóls götu 4

101 Reykjavík

Reykjavík, 15. febrúar 2019

Athugasemdir Sýnar hf við drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011 (stuðningur við öflun og miðlun fréttu, fréttatengds efnis o.fl.)

Sýn hf, kt. 4709051740, rekur fjölþætta fjölmiðlastarfsemi sem innifelur Stöð 2, Stöð 2 sport, Vísi, Bylgjuna, FM957 og X977 og fleiri sjónvarps- og útvarpsstöðvar. Fréttastofa Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar starfar sem ein ritstjórn sem miðlar fréttum inn á Stöð 2, Vísi og Bylgjuna. Fluttar eru fréttir 365 daga ársins í opinni dagskrá fyrir alla landsmenn. Reglur Sýnar um ritstjórnarlegt sjálfstæði fréttastofunnar eru birtar á vef fjölmiðlanefndar ásamt ritstjórnarstefnu fréttastofunnar. Þá fer fram á vegum Sýnar fjölbreytt dagskrárgerð í útvarpi og sjónvarpi, þar á meðal fjöldi þátta sem fjalla um fréttir og samfélagsmál á breiðum grunni.

Umfjöllun

Sýn fagnar drögum að frumvarpi mennta- og menningarmálaráðherra um stuðning við öflun og miðlun fréttu og fréttatengds efnis. Þau eru mikilvæg vísbending um vilja stjórnvalda til að koma til móts við versnandi rekstrarumhverfi einkarekinna fjölmiðla, sem fjallað er um í skýrslu nefndar um bætt rekstrarumhverfi fjölmiðla frá janúar, 2018. Með frumvarpsdrögum er gert ráð fyrir stuðningskerfi við einkarekna miðla sem líkist því stuðningskerfi sem kvikmyndaframleiðsla á Íslandi nýtur.

Í kynningu með frumvarpsdrögum segir að þau séu í samræmi við „það meginmarkmið stjórnvalda á sviði fjölmiðlunar að viðhalda og efla lýðræðislega umræðu og lýðræðisþátttöku fólks með því að efla miðlalæsi, stuðla að fjölbreytni, gagnsæi og fjölræði í fjölmiðlum.“ Í greinargerð með drögum segir meðal annars að „styrkveitingar skuli vera til þess fallnar að styðja við sterkar ritstjórnir með slagkraft til metnaðarfullra verkefna en ekki síður við fjölbreytta flóru smærri miðla.“

Einkareknir fjölmiðlar á Íslandi starfa á markaði þar sem auglýsingafé hverfur í auknum mæli úr landi og risastórar erlendar efnisveitur keppa við þær innlendu um áskrifendur. Mótvægi við þá þróun eru íslenskir miðlar sem leggja áherslu á innlent dagskrárefni og fréttabjónustu, hvort sem er á vefnum eða í ljósvaka.

Á sama tíma er ósennilegt annað en að falsfréttir verði sú ógn á Íslandi sem þær hafa reynst í Evrópu og Norður-Ameríku. Falsfréttir hafa meðal annars haft áhrif á kosningabaráttu og þjóðaratkvæðagreiðslur, þar á meðal í gegnum fréttaveitur samfélagsmiðla. Helsta vörnin gegn óvönduðum eða beinlínis fölsuðum fréttaflytningi eru vandaðir fjölmiðlar með sterkar ritstjórnir sem haga starfi sínu í samræmi við siðareglur og ábyrga ritstjórnarstefnu. Það á við hér á landi eins og annars staðar.

Samkvæmt frumvarpsdrögum er gert ráð fyrir styrkjum í formi endurgreiðslu á allt að 25% af beinum launakostnaði blaða- og fréttamanna, ritstjóra og aðstoðarritstjóra, myndatökumanna, ljósmyndara og prófarkalesara auk verktakagreiðslna fyrir sömu störf, þó ekki hærri en 50 milljónir króna til hvers umsækjanda. Sýn gerir athugasemd við þessi ákvæði.

Í fyrsta lagi er ákvæði um hámark styrks til þess fallið að mismuna fjölmiðlum eftir fjölda starfsmanna í þessum tilteknu störfum. Ákvæðið vinnur gegn því markmiði væntanlegs frumvarps að styðja við sterkar ritstjórnir með slagkraft til metnaðarfullra verkefna.

Í öðru lagi er í ákvæði um hámarksupphæð til hvers umsækjanda innbyggður hvati til þess fyrirkomulags að hafa ritstjórnir litlar og að sinna einum eða fáum miðlum. Það vinnur gegn því fyrirkomulagi að ein burðarmikil ritstjórn vinni fyrir fleiri miðla í eigu eins fyrirtækis. Þetta ákvæði gengur þannig gegn markmiðinu um ritstjórnir með slagkraft.

Í þriðja lagi tekur upptalning stöðuheita ekki mið af þeirri staðreynd að aðrir starfsmenn, svo sem pródúsentar, klipparar, þýðendur og grafíkerar eru engu síður mikilvægir í fréttavinnslu í ljósvakamiðlum en þeir starfsmenn sem taldir eru upp.

Umfram viðfangsefni þessara frumvarpsdraga vill Sýn benda á mikilvægi þess fyrir fjölmiðlaumhverfið að takmarka RÚV á auglýsingamarkaði með það að markmiði að RÚV muni á endanum ekki afla sér fé með auglýsingum. Líkt og fram kemur í skýrslunni um rekstrarumhverfi fjölmiðla þá var RÚV með 44% birtingarfjár í ljósvaka á Íslandi árið 2016. Ekki þarf mikið ímyndunarafl til að sjá hversu mikilli skekkju það veldur í samkeppninni í útvarpi og sjónvarpi þegar opinber aðili með milljarða forskot í formi gjalda á almenning er með tæpan helming auglýsingatekna líka.

Yfirburðastaða RÚV á ljósvakamarkaði skekkir líka samkeppnisstöðu einkarekinna miðla þegar kemur að samkeppni um dagskrárefni, bæði innlent og erlent. Á efniskaupamarkaði keppa miðlar eins og Stöð 2 nú þegar við risastórar alþjóðlegar efnisveitur og aðra innlenda einkaaðila. Það er eðlileg og sjálfsögð samkeppni. Samkeppni við opinber fyrirtæki, sem hefur ekki bara gífurlegt forskot í formi skatttekna heldur virðist hafa állka dagskrárstefnu og einkamiðlarnir og beitir sér af alefli á auglýsingamarkaði, er allt annars eðlis.

Ríkisútvarp sem er ekki á auglýsingamarkaði og keppir ekki við einkaaðila í efniskaupum getur gegnt þjóðfélagslega mikilvægu hlutverki án þess að skekkja ljósvakamarkaðinn með fyrirferð sinni og forskoti. Með þeim frumvarpsdrögum sem hér eru til umfjöllunar er stigið ánægjulegt skref til fyrirkomulags sem gildir annars staðar á Norðurlöndum. Hægt er að taka stærra skref með breytingum á lögum um RÚV í þá átt sem hér er lýst.

Öll íslensk fyrirtæki hafa á undanförunum árum þurft að leggja út í mikla hagræðingu til að mæta auknum kostnaði og í fjölmiðlageiranum oft á tíðum minni tekjum. Ekki er óeðlilegt að RÚV þurfi einnig að vinna í sínum rekstri til dæmis til að mæta minni auglýsingatekjum í framtíðinni.

Sýn vill einnig benda á hlutverk sterkra innlendra fjölmiðla þegar kemur að íslenskri tungu og menningu. Erlendar efnisveitur sem starfa á íslenskum markaði bjóða ekki uppá íslenskt efni og einungis upp á lítinn hluta af efni með íslenskum texta. Kostnaður innlendra aðila við talsetningar og textun hleypur á hundruðum milljóna og telur Sýn að það myndi styðja enn frekar við markmið frumvarpsins að taka upp sambærilegt endurgreiðslu kerfi vegna þýðinga- og talsetningarkostnaðar.

Einnig er hægt að styðja fjölmiðla með ýmsum öðrum hætti, svo sem með niðurfellingu tryggingagjalds, lækkun virðisaukaskatts á áskriftum, styrkjum eða endurgreiðslu á þýðingum og talsetningum, heimilun áfengis- og tóbaksauglýsinga og ýmsum aðgerðum sem skýrslan um rekstrarumhverfi fjölmiðla rakti.

Sú leið sem valin er í frumvarpsdrögum er tiltölulega einföld og skilvirk og á sér fordæmi í endurgreiðslukerfi í kvikmyndaiðnaði. Hún er hins vegar ekki gallalaus. Í núverandi mynd sýnir hún samkeppnisumhverfi fjölmiðla með mismunun milli miðla eftir starfsmannafjölda, tekur ekki að fullu tillit til starfsheita á ljósvakamiðlum og tekur ekki á hinum miklu umsvifum RÚV á ljósvakamarkaði. Mikilvægt er að lagfæra þessa galla á frumvarpsdrögum og skoða aðrar almennari leiðir til að bæta rekstrar- og samkeppnisumhverfi fjölmiðla.

Tillögur Sýnar

1. Hámark styrkuppþæðar verði afnumið EÐA sett hámark fyrir hvern miðil sem fjölmiðlaveita rekur.
2. Starfsheitunum fréttapróduðsent, klippari, þýðandi og grafiker verði bætt við endurgreiðsluhæf starfsheiti.
3. Hafist verði handa við að skoða aðrar leiðir til að bæta rekstrarumhverfi fjölmiðla, þar á meðal með því að takmarka verulega umsvif RÚV á auglýsingamarkaði með það að markmiði að RÚV hætti að afla sér fé með auglýsingum.
4. Tekið verði upp sambærilegt endurgreiðslu eða styrkjakerfi vegna þýðinga- og talsetningakostnaðar.

Að lokum vill Sýn ítreka þá almennu afstöðu sína að frumvarpsdrögin séu framfaraskref og lýsir sig reiðubúin til samvinnu við ráðherra og Alþingi við framhald málsins.

Virðingarfyllt,

F.h. Sýnar hf.

Stefán Sigurðsson, forstjóri

Umsögn Vantrúar um tillögu til [bingsálvktunar um ráðstöfun útvarpsgjalda](#)
151. lögjafarþing - þingskjal 566 - 397. mál.

Við gerum ekki athugasemdir við efni frumvarpsins, en viljum benda á að eftirfarandi efnisgrein í greinargerðinni byggir á misskilningi:

Nefskattur á borð við útvarpsgjald þekkist nú þegar í lögum um sóknargjöld. Þar er kveðið á um að þjóðkirkjusöfnuðir og skráð trúfélög og lífsskoðunarfélög samkvæmt lögum um þau skuli eiga ákveðna hlutdeild í tekjuskatti sem lagður er á samkvæmt ákvæðum laga um tekjuskatt. Er það val skattgreiðenda til hvaða safnaðar gjaldið rennur. Ekkert ætti að vera því til fyrirstöðu að útfæra útvarpsgjaldið á svipaðan hátt, t.d. þannig að skattskyldur aðili tilgreini á skattframtali hverju sinni hvert hann vill beina hluta útvarpsgjaldsins.

Nefskattur er skattur sem er lagður jafnt á alla einstaklinga.

Sóknargjöld eru ekki skattur. Sóknargjöld eru framlög úr ríkissjóði til trú- og lífsskoðunarfélaga. Framlagið er reiknað út frá fastri upphæð auk fjölda þeirra sem ákveða að upphæðin renni til viðkomandi félags. Þar sem engin sóknargjöld eru innheimt (hvorki föst upphæð né breytileg) er ekki um skatt, hvað þá nefskatt, að ræða.

Þetta hefur Umboðsmaður Alþingis staðfest (sjá t.d. mál nr 8118/2014¹) og nýlega útskýrði fjármálaráðuneytið þetta ítarlega í samantekt um umsagnir við frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021, þar sem segir:

Hvað varðar fyrirkomulag sóknargjalda þá gera lög nr. 91/1987, um sóknargjöld o.fl., ráð fyrir að ríkissjóður greiði mánaðarlegt framlag til þjóðkirkjusafnaða og skráðra trúfélaga miðað við tiltekið einingarverð fyrir hvern einstakling 16 ára og eldri. Lögin kveða á um að greiðslur til þessara aðila skuli byggja á fjölda einstaklinga samkvæmt skráningu í trúfélög í lok undangengins árs auk þess sem fjárhæð gjaldsins skal taka breytingu sem nemur hækkun á meðaitekjuskattsstofni einstaklinga á öllu landinu milli næstliðinna tekjuára. Þrátt fyrir að í lögnum sé kveðið á um að framlagið sé ákveðin hlutdeild í tekjuskatti þá hefur sú framsetning þó ekki haft sérstaka þýðingu fyrir fyrirkomulag þessara mála þar sem engin sérgreind sóknargjöld eru innheimt af ríkinu, hvorki af þeim sem greiða tekjuskatt né þeim sem eru undir skattieysismörkunum. Framlög vegna sóknargjalda eru greidd úr ríkissjóði af almennu skattfé og öðrum tekjum ríkisins, óháð innheimtu tekjuskatts og kerfisbreytingum á honum. Þetta kemur m.a. fram í því að framlögin eru greidd úr ríkissjóði þrátt fyrir að umtalsverður hluti framteljenda greiði engan tekjuskatt til ríkisins.²

Ef þingmenn vilja breyta sóknargjöldum í raunverulegan nefskatt, myndi Vantrú fagna því. En sóknargjöld eru framlög úr ríkissjóði, ekki nefskattur.

fyrir hönd Vantrúar,
Hjalti Rúnar Ómarsson, gjaldkeri Vantrúar

¹ "Þá benti umboðsmaður á að um gjöld til lífsskoðunar- og trúfélaga væri fjallað í lögum nr. 91/1987, um sóknargjöld o.fl. Af ákvæðum þeirra laga leiddi að í reynd innheimti ríkið engin sóknargjöld heldur væru um að ræða að framlagið væri reiknað samkvæmt lögum á grundvelli tiltekinna viðmiða, þ.e. „hlutdeild í tekjuskatti“. - <https://www.umbodsmadur.is/alit-og-bref/mal/nr/6399/skoda/reifun>

² <https://www.althingi.is/altxt/erindi/151/151-479.pdf> (bls. 4)

"Tillaga til þingsályktunar um ráðstöfun útvarpsgjalds."

Þetta ritstýrða og einhliða Ríkissjónvarp (RÚV) hér á landi er örugglega eitt af þeim lélegustu fjölmiðlum í heimi, þetta RÚV hérna er búið að vera í því að endurtaka og styðja sömu lygarnar frá NYT, CNN, BBC svo og aðra false- fréttamiðla er studdu stríðið gegn Írak, og er studdu stríðið gegn Líbýu, nú og svo er studdu stríðið gegn Sýrlandi. Þetta RÚV drasl hér á landi hefur aldrei sagt satt og rétt frá atburðunum í Sýrlandi, svo og hefur RÚV draslið passað sérstaklega vel upp á minnst ekki á hvað þau Evu Barlett, Alfred Marder, dr. Henry, dr. Bahman Azad, Donna Nassor og Bashar Ja'afari hjá US Peace Council hafa verið að opinbera um að þetta hafi EKKI verið boragastrið, heldur innrásarlið er hóf stríðið gegn Sýrlandi (<http://webtv.un.org/watch/bashar-ja%E2%80%99afari-syria-and-us-peace-council-representatives-on-syria-press-conference/5077088426001>). Hvað varðar önnur mál eins og t.d. mótmæli gegn ESB og varðandi kolefnisskattinn, þá hefur RÚV draslið lítið sem nánast ekkert sagt frá mótmælunum víða í Frakklandi, Belgíu, Hollandi, Slóvakíu og víða. Hvað varðar heilbrigðismál, þá hefur RÚV draslið haldið upp einhlið covid-áróðri með Þríeykinu og Kára aftur og aftur hérna, svo og passað svona líka sérstaklega vel uppá að minnst EKKI á hvað aðrir læknar og hjúkrunarfólk hefur að segja ([87 Thousand doctors and nurses come out against covid-19 vaccine https://rumble.com/vbok4n-87-thousand-doctors-and-nurses-come-out-against-covid-19-vaccine..html?fbclid=IwAR3NDQt7F45JmScLfYaPlc1YrdknHO48iRTSLPoF6S8NC7nvEADMMiY02V4](https://rumble.com/vbok4n-87-thousand-doctors-and-nurses-come-out-against-covid-19-vaccine..html?fbclid=IwAR3NDQt7F45JmScLfYaPlc1YrdknHO48iRTSLPoF6S8NC7nvEADMMiY02V4)).

Allt er hérna gert til troða inn bólusetningum, svo og er passað sérstaklega vel uppá að ræða aldrei við einhver fórnarlömb bólusetningar, nú svo passar RÚV draslið líka sérstaklega vel upp á ræða aldrei við einhverja sem eru á móti bólusetningum. Allt þetta lið á RÚV hefur aldrei einu sinni talað við einhverja sem eru á móti bólusetningum, hvað þá einu sinni slysast til þess að ræða við einvern sem er á móti bólusetningum á RÚV, því að RÚV draslið vill frekar en eitthvað svoleiðis halda upp einhlið áróðri, svona líka algjörlega um fólk eins og okkur, en aldrei við okkur, því er aldrei talað við okkur sem erum eitthvað á móti bólusetningum, heldur bara um okkur.

Hver var segja að allt þetta hálaunaða liði á RÚV fari eftir lögum um hlutleysi og kynni allar hliðar? Í þessu sambandi þá fer þetta hálaunaða lið á RÚV alls ekki eftir lögum um hlutleysi. Nú og af skiljanlegum ástæðum þá styð ég þessa tillögu til þingsályktunar um ráðstöfun útvarpsgjalds.

Virðingarfyllst og með kveðju,

Þorsteinn Sch. Thorsteinsson (Kt. 260761-4639)

